

IRODALMI ÉRTESITŐ.

Az Erdélyi Múzeum Egyesület emlékfüzete. Összeállította *Kelemen Lajos* titkár. Az 50 éves jubileumra készült. Célja az egyesület multjának népszerűbb ismertetése s jelen állapotának feltüntetése. Az előbbivel az egyesületnek *Kelemen Lajos* által alaposan írott története, az utóbbival a tárgyak rövidre fogott ismertetése foglalkozik, melyeket a táruk igazgatói vagy szakemberei irtak. A füzetet az összes múzeumegyesületi tagoknak díjtalanul megküldték s az egyesület jubileumi ünnepén 1909. nov. 25. én a megjelent közönségnek 500 példányban, az 5 tárban ugyanakkor 100—100 példányban ingyen osztották ki.

A kik az E. M. E. titkári hivatalához (Kolozsvár Egyetemi könyvtár) fordulnak érte, azoknak díjtalanul megküldik.

Czimerlevelek. Gyűjtötte *Sándor Imre*. I. füzet (1551—1629.) 149 czimerrajzzal. Kolozsvár. Gámán. 1910: VI+124 l. — *Sándor Imre* e füzete a *Genealogiai Füzetek* czimeres mellékletéül adott ivekből gyűlt könyvvé. A szerkesztőn kívül 17 munkatársa közül néhai *Koncz József*, *Köblös Zoltán*, *Kelemen Lajos*, *Lukinich Imre* és *Magasházy Béla* közöltek benne a legtöbbet. Unitárius munkatársai közt ott látjuk az Ifj. *Biás István* és *S. Gyulay Richárd* revét. A kiadott 150 czimereslevél közlésmódja egyöntetű. Elől a czimereslevél rövid magyar kivonatát találjuk, utána a teljes szövegü latin czimerleírás s melléje a czimertanban szokásos hét szín jelzésével a czimer rajza jön. A rajzok mind *Sebestyén József* festőművész munkái. Sok az eredetinek szép másolata. A hol a czimeres levél czimertani tanúságokat vagy köztörténeti adatokat tartalmazott, ott a czimerleírás után az ilyen részleteket is közlik, s így a füzet e tekintetben több helyen érdekes adatokat nyujt. A 150 czimerszövegből csak egy van olyan, (a 36. sz.) mely nem magyar nemesiséget ad, német szövegü s tévedés és kár volt a sorozatba foglalni. A többiek tulnyomólag erdélyi családokra vonatkoznak. Mivel közöttük számos tömeges nemesítés van: a füzetben tulajdonképpen

mintegy 1000 nemes nevét és czimerét találjuk, kikről a füzet végén gondos névmutató ad számot.

Az unitárius családok közül ott látjuk többek közt a kihalt Kolozsvári *Balásffy* (1582.) és a Homoródszentmártoni *Biró* (1612.), a hajdani hires Kocsárdi *Gálffy* (1577.), a Várfalvi *Egyedffy* (1610.), az Abrudbányai *Kösa* (1598.), két Homoródmácsi *Kovács* (1620 és 1629.), a *Sárosi* másként *Barabás* (1617.) és a kihalt nevezetes Pókai *Sárosi* (1619.), a ma is virágzó Tarcsafalvi *Tarcsafalvy* (1607.) és a *Taska* (1628.) családok különböző érdemekkel szerzett czimereit. A 335 újtordai testőr gyalogosban (1619.) valamint Báthory Gábor 1610. és 1611-i tömeges nemesítésben számos unitárius család őseinek nevére ismerünk. — Szalay Pál szakácsnak (1580.) az unitárius Csáky Dénes tanácsúr pártolása szerez nemességet. Nem érdektelen megemlíteni, hogy Váradi Szabó Balázs és testvére Pál 1564-i czimeres levelét utóbb az unitárius Pókai Sárosyak javára hamisították, a híknek 1764-ben ezt a marosvásárhelyi kir. tábla bizonyára jóhiszeműleg, hiteles átiratban is kiadta.

Az előszóban Sándor Imre szól az erdélyi heraldikáról. A füzetet közelebről Brandenburgi Katalin és I. Rákóczy György (1630—1708.) már összegyűjtött czimeresleveleinek sorozata követi. Ára 2 korona. Megrendelhető a Genealogiai Füzetek szerkesztőségénél (Kolozsvár, Wesselényi-utca 7.).

(K. L.)

KÜLÖNFÉLÉK.

Magyarországon az elmúlt év a protestans egyházak külső viszonyaiba bizonyos javulást hozott. Az állam megkezdte a prot. egyházak segélyezését is. Gr. Apponyi Albert vallás- és közokt. ügyi minister előterjesztésére az 1848. XX. t.-cz. alapján a képviselőház megszavazta az államsegélyt és így a prot. egyházi intézmények szükségéi némi kielégítésben részesülhetnek. De ezt csak kezdetnek lehet venni, mert az aránytalanság a róm. kath. egyház dotatiói és a protestansokéi között nem kisebbedett, mikor a protestansok segélyezésével egyidejűleg a róm. kath. egyház egy vagy más czímen újabb dotatiókat kapott. — A vallási szabadelvűségre két jelentős mozzanat tűnik fel az elmúlt évről. Az egyik gróf Tisza